

Argumentarea direcției științifice

Conform datelor OMS în fiecare an în lume sunt afectați de maladii infecțioase circa 2 mld de oameni. Totodată pe seama bolilor infecțioase revine circa 25% din cazurile letale. În Republica Moldova circa 55-60% din patologia umană ține de boli infecțioase, inclusiv, infecții respiratorii acute, pneumonii, infecții septico – purulente nosocomiale etc. Cele expuse justifică semnificația direcției de cercetare „Epidemiologia maladiilor infecțioase” asupra căreia a fost axată activitatea științifică a mea și colaboratorilor.

Actualmente în Republica Moldova, grație cercetărilor epidemiologice și activității practice, nu se mai înregistrează așa boli grave, cum ar fi variola, morva, tifosul recurent, malaria, trahoma, dizenteria Șiga, bruceloza, poliomielite. Alte boli infecțioase au înregistrat scăderi evidente. A fost redusă până la minimum morbiditatea prin antrax, hidrofobie, febră tifoidă, difterie, tuse convulsivă, tetanos, tifos exantematic și alte infecții, care în trecutul nu atât de îndepărtat constituiau un adevărat bici al societății.

Totodată, necătând la succesele înscrise în știința și practica epidemiologică, acum la început de mileniu nou, cu efecte dinamizatoare sociale și transformări profunde ale ecosistemului uman global, societatea se confruntă cu noi probleme epidemiologice, legate în primul rând de emergența și reemergența bolilor infecțioase. În ultimii 20-30 de ani suntem martori oculari în apariția a zeci de noi infecții și invazii, cum ar fi : iersinioza, campilobacterioza, hepatitele virale E, C, F, G, infecția cu *Vibrio cholerae* 0 : 139 Bengal, infecția cu *Hemophilus influenzae*, legioneloza, borelioză, hlamidiaza, infecțiile provocate de virusurile Marburg, Lassa, Ebola și West Nile, febra Dengue, infecția spongioformă, sarcocistoza, izasporoză, cyclosporoza, infecția HIV/SIDA, pneumonia atipică cu sindrom respirator acut sever, gripa aviară, gripa de tip nou A (H₁N₁) etc. Ultimele patru infecții au deranjat de-a binelea întreaga lume.

Tot mai frecvent se observă și fenomenul de reemergență. Pentru Republica Moldova în calitate de exemplu de infecții reemergente pot servi tuberculoza, difteria, bolile sexual transmisibile. Bolile infecțioase și invazive continuă să predomină în patologia umană datorită morbidității încă înalte prin infecții, așa numite „nedirijabile”, cum ar fi shigelozele, salmonelozele, gripa și infecțiile respiratorii acute, infecțiile streptococice, infecțiile septico – purulente, helmintiazele, care prin impactul lor înalt și consecințe grave produc un efect moral negativ și pierderi economice considerabile.

Totodată fenomenul de globalizare a vieții sociale la etapa contemporană, cum ar fi intensificarea migrației populației, activizarea comerțului internațional, dezvoltarea mijloacelor de transport rapid, au transformat planeta într-o comunitate care nu poate ființa decât printr-o cooperare internațională, dar care determină și specificul rapid la nivel internațional de răspândire a procesului epidemic în multe maladii infecțioase, fiind în stare să producă probleme epidemiologice majore, ca de exemplu răspândirea largă a infecției HIV/SIDA, gripei pandemice, tuberculozei MDR. Totuși, e necesar de menționat, că globalizarea unei sau altei maladii infecțioase în mare măsură depinde de eficacitatea supravegherii epidemiologice. Din aceste considerente una din direcțiile principale de cercetare în maladiile infecțioase este „Optimizarea supravegherii epidemiologice” care a servit ca direcție de studiu pe parcursul multor ani de activitate în cadrul catedrei de epidemiologie.

În Republica Moldova, ca și în întreg spațiu postsovietic, primele publicații științifice privitor la supravegherea epidemiologică se referă la anii 80-90 ai secolului trecut. Primul studiu fundamental consacrat supravegherii epidemiologice „Optimizarea supravegherii epidemiologice și pronosticului cu scontarea acțiunii factorilor antropurgici și naturali pe modelul zooantroponozelor”, a fost realizat în Republica Moldova de către V. Prisacari (1990). Acest studiu a servit mai apoi drept suport metodologic în efectuarea mai multor studii în optimizarea supravegherii epidemiologice și controlului maladiilor infecțioase, apreciate ca o direcție nouă în epidemiologia contemporană. Aceste cercetări au permis de a elabora conceptul de supraveghere epidemiologică la nivel național, care a fost aprobat la Congresul IV al Igieniştilor, Epidemiologilor și Microbiologilor din R.M (1997). Concomitent a fost elaborată noțiunea științifico – practică de supraveghere epidemiologică, aprobată la același Congres și fixată în

Legea „Privind asigurarea sanitaro - epidemiologică a populației”, înaintarea conceptului „Epidemiologie ecologică”. Cele menționate au servit ca bază în determinarea principiilor de funcționare a sistemului de supraveghere epidemiologică la nivel național (V. Prisacari, 1997, 2003, 2006).

Până în prezent în Republica Moldova au fost studiate și elaborate modele de supraveghere epidemiologică și control în antrax, rabie, leptospiroze, difterie, infecția HIV/SIDA, infecții nosocomiale, infecții intestinale, echinococoză, modele de supraveghere epidemiologică la nivel de teritoriu rural, cât și la nivel național, implementate cu succes în practica medicală prin decizii ale MS, îndrumări metodice, monografii științifice, ghiduri practice, publicații științifice (ex. monografii: „Supravegherea epidemiologică în antrax” (1989), „Supravegherea epidemiologică în leptospiroze” (1993); ghidul : „Supravegherea epidemiologică și controlul infecțiilor nosocomiale ” – două ediții (2008, 2009); Ordinul M.S. al R.M. Nr. 51 din 16.02.2009 „Cu privire la supravegherea și controlul infecțiilor nosocomiale”; articole științifice : „Supravegherea epidemiologică – fundamentul luptei cu bolile infecțioase la etapa contemporană” (1997), „De la ancheta focarului la supravegherea epidemiologică a sănătății publice” (1998), „Supravegherea epidemiologică a sănătății populației : elemente de esență și actualități la zi” (2003), „Supravegherea epidemiologică : principiile și sistemul de funcționare la nivel național” (2006) etc.

O altă direcție de studiu este „Patologia infecțioasă nosocomială”, deoarece incidența lor este destul de înaltă, iar consecințele sunt grave și duc direct sau indirect la majorarea bruscă a valorii tratamentului, precum și a pagubei economice, morale și sociale considerabile. Dificultățile atât în tratament, cât și în prevenirea infecțiilor nosocomiale sunt cauzate de multitudinea și achiziționarea rezistenței agenților cauzali față de antibiotice, precum și de importul antibioticelor și a altor preparate antibacteriene și antifungice la prețuri înalte de după hotarele republicii, dar și efectele adverse la multe din aceste preparate. Aceste considerente a și determinat inițierea unei direcții de cercetare „Elaborarea remediilor antibacteriene și antifungice noi din materie primă locală”, care ar poseda activitate mai înaltă și toxicitate mai joasă, față de cele utilizate în practica medicală, și, totodată, mai accesibile pentru populație - problemă prevăzută ca prioritate strategică în sfera de cercetare dezvoltare pentru anii 2004-2010, 2011-2014.

La moment, este important de a consolida eforturile comune în desăvârșirea sistemului național de supraveghere epidemiologică în maladiile actuale pentru RM și integrare în sistemul european și global de supraveghere epidemiologică și control a maladiilor infecțioase, acțiuni încurajate de OMS.

La fel este important de menționat ca OMS-ul vine cu un sistem de supraveghere a sănătății populației la general care ar putea servi pentru toate țările și a le uni eforturile în combaterea infecțiilor și altor patologii umane. Totodată, fiecare țară, fiecare regiune în parte, trebuie să-și formeze și să-și dezvolte sistemul propriu de supraveghere epidemiologică, reieșind din particularitățile sociale și naturale proprii. Din aceste considerente toate unitățile științifice și practice din sistemul de sănătate publică din țară în comun trebuie să-și aducă contribuția în formarea, desăvârșirea și implementarea sistemului național de supraveghere epidemiologică la sănătății populației, în scopul prevenirii și combaterii maladiilor infecțioase.

Cercetările științifice în direcțiile susmenționate au permis de a crea o școală științifică în domeniul epidemiologiei maladiilor infecțioase, supravegherii și controlului lor, constituită din 12 doctori și un doctor habilitat în medicină. Rezultatele cercetărilor au fost publicate în peste 300 de lucrări științifice, inclusiv 8 monografii și 6 manuale, menționate cu Premiul AȘM (1996, 1997), Premiul Guvernului (2009), cu 54 de medalii de aur, argint și bronz la expozițiile naționale și internaționale de invenție și tehnologii noi, Medalia de aur OMPI, iar în anul 2009 AȘM a acordat nominalizarea „Savantul anului”.

Șef catedră Epidemiologie
a USMF Nicolae Testemițanu,
profesor universitar, dr. habilitat,
Om emerit

V. Prisacari